

Originalas nebus siunčiamas

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Vilniaus g. 33, LT-01506 Vilnius, tel. (8 5) 266 1400,
faks. (8 5) 266 1402, el. p. ministerija@sam.lt, http://www.sam.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603472

Adresatams pagal sąrašą

2019-04-30 Nr. (10.2.3.4-412) 10-2957

DĖL ĮRODYMAIS PAGRĮSTŲ MEDICINOS ŽINIŲ TEIKIMO

Šiuo metu Lietuvoje ir kitose Europos šalyse vyksta tymų protrūkis. Vienintelė veiksminga tymų suvaldymo priemonė – didelės skiepavimo aprėptys (> 95 proc.) visose amžiaus grupėse ir visose teritorijose.

Atliktų tyrimų duomenimis (skelbia Pasaulio sveikatos organizacija, Europos ligų prevencijos ir kontrolės centras) požiūrį į skiepėjimus bei ketinimą skiepytis lemia daugybė veiksnių – užsikrėtimo rizikos suvokimas, ligos sunkumo suvokimas, vakcinų saugumo ir efektyvumo suvokimas, skiepėjimų prieinamumas, bendra visuomenės nuomonė, „žymių“ žmonių nuomonė ir kiti.

Pasaulio sveikatos organizacija paskelbė, kad abejojimas vakcinomis yra viena iš dešimties didžiausių grėsmių visuomenės sveikatai.

Pasaulio medikų asociacija *Pareiškime dėl imunizacijos prioretizavimo* skatina organizacijas nares propaguoti įrodymais pagrįstą informaciją ir didinti tiek gyventojų, tiek gydytojų informuotumą apie skiepėjimų naudą. Pasaulio sveikatos organizacija skelbia, kad visi sveikatos priežiūros darbuotojai, atsakingi už vakcinaciją, turi įsiklausyti ir mėginti suprasti pacientų nerimą, baimes ir susirūpinimą, įsitikinimus ir pažiūras, ir tinkamai į jas atsakyti. Šios pastangos ne tik padeda kurti pasitikėjimu grįstą santykį tarp sveikatos priežiūros specialistų ir pacientų, bet ir suprasti, koks kalbėjimo būdas, kokie argumentai gali būti veiksmingiausi, įtikinant pacientus sutikti skiepytis.

Nepaisant Pasaulio sveikatos organizacijos ir kitų tarptautinių organizacijų, medikų profesinių draugijų rekomendacijų ir mokslinių tyrimų duomenų, pastaruoju metu viešojoje erdvėje susiduriama su gydytojų išsakomomis abejonėmis vakcinacijos tikslingumu, veiksmingumu bei saugumu.

Lietuvos bioetikos komiteto teigimu, vienas raktinių gydytojo profesinės etikos principų yra gydytojo profesinė autonomija, t. y. atlikdamas savo profesines pareigas gydytojas yra nepriklausomas (Lietuvos gydytojo profesinės etikos kodekso (toliau – LGPEK) 29 punktas). Tačiau kartu labai svarbu pažymėti, kad profesinės autonomijos principas turi būti derinamas su pareiga vadovautis šiuolaikinėmis medicinos žiniomis ir teikti tik kokybiškas sveikatos priežiūros paslaugas bei principu, kad asmeniniai gydytojo įsitikinimai neturi pakenkti pacientui (LGPEK, 14 punktas).

Vadovaujantis LGPEK, gydytojas turi gerbti paciento laisvą ir informuotumą pagrįstą profilaktikos, diagnostikos ir gydymo pasirinkimo teisę. Todėl gydytojas turi aiškiai, suprantamai ir laiku informuoti pacientą apie jo sveikatą, profilaktikos, diagnostikos ir gydymo procedūras, alternatyvių procedūrų panaudojimo galimybes bei riziką ir prognozuojamus rezultatus (LGPEK, 4 punktas).

Lietuvos bioetikos komiteto nuomone, etiniai gydytojų įsipareigojimai nesibaigia, kai gydytojas tiesiogiai neteikia sveikatos priežiūros paslaugų pacientui. Šie įsipareigojimai privalomi gydytojui ne tik klinikinėse situacijose, nes kyla iš medicininio išsilavinimo, patirties ir perspektyvos. Tai pasakytina ir apie bendravimą su žiniasklaida, pasisakymus ar komentarus viešojoje erdvėje, kai svarbus tiek pasisakymo turinys, tiek informaciją teikiantis subjektas.

Pagal teisinį reguliavimą, Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymas įtvirtina paciento teisę į kokybiškas sveikatos priežiūros paslaugas (3 straipsnio 1 dalis), kurios suprantamos kaip „prieinamos, saugios, veiksmingos sveikatos stiprinimo, ligų prevencijos, diagnostikos, ligonių gydymo ir slaugos paslaugos, kurias tinkamam pacientui, tinkamu laiku, tinkamoje vietoje suteikia tinkamas sveikatos priežiūros specialistas ar sveikatos priežiūros specialistų komanda pagal šiuolaikinio medicinos ir slaugos mokslo lygį ir gerą patirtį, atsižvelgdami į paslaugos teikėjo galimybes ir paciento poreikius bei lūkesčius, juos tenkindami ar viršydami“ (2 straipsnio 8 dalis).

Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymas taip pat įtvirtina paciento teisę gauti informaciją apie savo sveikatos būklę, ligos diagnozę, sveikatos priežiūros įstaigoje taikomus ar gydytojui žinomus kitus gydymo ar tyrimo būdus, galimą riziką, komplikacijas, šalutinį poveikį, gydymo prognozę ir kitas aplinkybes, kurios gali turėti įtakos paciento apsisprendimui sutikti ar atsisakyti siūlomo gydymo, taip pat apie padarinius atsisakius siūlomo gydymo. Įstatymas reikalauja, kad šią informaciją pacientui gydytojas turi pateikti, atsižvelgdamas į jo amžių ir sveikatos būklę, jam suprantama forma, paaiškindamas specialius medicinos terminus (5 straipsnio 3 dalis).

Pažymėtina, kad gydytojas yra licencijuojamas sveikatos priežiūros specialistas, kurio teises, pareigas ir profesinę kompetenciją apibrėžia atitinkamos medicinos normos. Remiantis šeimos gydytojo medicinos norma, šeimos gydytojo profesinę kompetenciją sudaro žinios, gebėjimai ir įgūdžiai, kuriuos jis įgyja baigęs šeimos gydytojo profesinę kvalifikaciją suteikusias studijas, nuolat tobulindamas įgytą profesinę kvalifikaciją ir atsižvelgdamas į nuolatinę medicinos mokslo ir praktikos pažangą.

Pagal tai, kas išdėstyta, sveikatos priežiūros specialistai viešojoje erdvėje ir bendraujant su pacientais, turi teikti įrodymais pagrįstas medicinos žinias, išsklaidant visuomenėje ir medikų bendruomenėje sklindančius mitus apie skiepus.

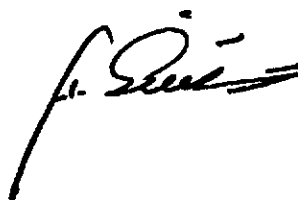
Asmens sveikatos priežiūros įstaigoms rekomenduojame kolektyvuose aptarti Lietuvos Respublikos vaikų profilaktinių skiepimų kalendoriaus vykdymo svarbą, kitus su skiepjimais susijusius aktualius klausimus.

Asmens sveikatos priežiūros įstaigų administracijų prašome įvertinti ir kontroliuoti, ar tinkamai įforminami pacientų (pacientų atstovų) atsisakymai skiepytis.

Rekomenduojame sveikatos priežiūros specialistų asociacijoms ir sveikatos priežiūros specialistų profesinės kvalifikacijos tobulinimo kursų organizatoriams mokymų metu daugiau dėmesio skirti šioms temoms:

- įrodymais pagrįstos medicinos žinių suteikimas, išsklaidant sklindančius mitus apie skiepus;
- rekomendacijas, kaip bendrauti su pacientais, abejojančiais skiepimų saugumu ir veiksmingumu.

Sveikatos apsaugos viceministras

Algirdas Šešelgis